

Position paper wet Markt en Overheid

Over de VVZBI

De Vereniging voor Zakelijke B2B Informatie (VVZBI) is een branchevereniging van de bedrijven die samen het overgrote deel van de Nederlandse markt voor krediet- en bedrijfsinformatie vormen. Dagelijks gebruiken tienduizenden Nederlandse bedrijven allerlei soorten krediet- of bedrijfsinformatie over andere bedrijven ten behoeve van hun eigen bedrijfsvoering. Het is een noodzakelijke bouwsteen voor betrouwbaarheid in het handelsverkeer omdat het de basis is voor het doen van investeringen, het aangaan van krediet en het nemen van besluiten. Handelsinformatie staat aan de basis van een goed functionerende economie. Concreet is informatie nodig om te toetsen of handelspartners zijn wie zij zeggen te zijn, of die partners betrouwbaar en financieel gezond zijn, voor toetsing in het kader van due diligence, voor nakoming van WWFT-verplichtingen, etc. De data uit het Handelsregister zijn hiervoor cruciaal en onmisbaar: het zijn de grondstoffen voor de diensten van de leden van de VVZBI, die zij zelf verrijken met informatie uit andere bronnen en eigen ontwikkelde data-intelligentie. Deze diensten hebben een cruciale rol in het verzorgen van vertrouwen in het financieel economisch handelsverkeer.

Wettelijke rol van KVK en afhankelijkheid naar VVZBI

De Kamer van Koophandel (KVK) heeft volgens de Handelsregisterwet als taak om het Handelsregister te beheren en de data beschikbaar te stellen ten behoeve van o.a. het rechtsverkeer. Dat sticht een wettelijk datamonopolie waarvan onbetwist is dat dit bij de overheid thuis hoort. Maar: de Wet op de KVK draagt KVK ook op om bedrijven en organisaties te informeren en te adviseren. Daarmee verwatert de echte kerntaak van KVK: het beheer en de beschikbaarstelling van de Handelsregisterdata.

De VVZBI-leden zijn voor hun diensten afhankelijk van toegang tot Handelsregisterdata. Daarvoor zijn zij volledig afhankelijk van KVK. In toenemende mate zagen wij sinds 2014 een tendens van commercialisering bij de KVK die resulteerde in een profilering als een commercieel bedrijf¹. Denk hierbij aan de opbouw van commerciële teams met omzet-targets en een opdracht om marktaandeel te vergroten, de ontwikkeling van nieuwe producten en diensten die met name het effect hadden op de verdien capaciteit van de KVK. De privacy was tot circa twee jaar geleden een aspect dat hierbij nog volledig op de achtergrond leek te liggen. De laatste twee jaren lijkt de KVK zich wat minder commercieel op te stellen en echt serieus met privacy aan de slag te willen. Echter, de KVK lijkt nu privacy aan te grijpen om volledige macht in de gehele keten van bedrijfsinformatie te krijgen. Zij meent de gehele commerciële markt van bedrijfsinformatie te kunnen reguleren en in een oneigenlijke toezichtrol tot onze commerciële bedrijven -waarmee zij nog steeds tot bepaalde hoogte mee concurreert- te kunnen komen. Ook ziet de KVK het liefst dat zij bepaalde commerciële producten en diensten die wat de KVK betreft een te grote impact opleveren voor de privacy kan verbieden uit hoofde van haar eigen voorwaarden of idealiter uit hoofde van de wet. Tegelijkertijd wil de KVK zelf wel de

¹ Dat begon bij een verlaging van de Rijksbijdrage in 2014, waardoor de KVK haar eigen informatieproducten ging ontwikkelen om dit gat haar begroting te vullen. Zie ook het jaarverslag KVK 2014: *“De Rijksbijdrage is in het kader van de fusie fors gedaald en in de planperiode verder verminderd. De KVK wil graag minder afhankelijk zijn van de rijkssubsidie en streeft daarom naar hogere opbrengsten uit informatieproducten.”*

mogelijkheid blijven houden om soortgelijke diensten direct aan de markt te kunnen aanbieden. Denk hierbij aan een dienst waarbij wwft-plichtige partijen een (wettelijk verplichte) screening kunnen doen naar alle nevenactiviteiten van een bestuurder of aandeelhouder van een bedrijf.

De KVK is een cruciale monopolistische leverancier voor de VVZBI. We hebben geen enkel ander alternatief. Maar in de praktijk zien we dat KVK heel dicht op EZK opereert en daarmee heeft de KVK naar onze mening ook een te grote invloed op de gebruiksvoorwaarden die van toepassing m.b.t de toegang, het gebruik en de tarifiering van die data. Ook in wettelijke trajecten zoals de Datavisie, waarover uw Kamer zich momenteel buigt², lijken KVK en EZK volledig naast elkaar op te trekken. Exemplarisch hierbij is dat uitnodigingen voor besprekingen binnen het wettelijke datavisie-traject worden ondertekend door zowel EZK als de KVK. Door die dubbelrol kan KVK beleid er doorheen krijgen wat het effect heeft dat er wordt gediscrimineerd in toegangsvoorwaarden, prijs en productaanbod: door het eigen dienstenaanbod te versterken en de mogelijkheden voor marktpartijen juist te beperken. Een voorbeeld in dit kader is de Signaal- en Updateservice, waarmee KVK haar klanten bedient van superieure real-time inzichten in wijzigingen van Handelsregisterdata. KVK levert die dienstverlening zelf aan eindgebruikers. Zij doet dat onder de vlag van een “pilot” maar die pilot duurt inmiddels al meer dan zes jaar. Tegelijkertijd ontzegt de KVK private aanbieders in de markt die om dezelfde afnemers concurreren (zoals onze leden) het gebruik van deze dienst: wij moeten het stellen met verouderde data die bovendien veel meer handelingen vraagt om verwerkt te worden. Dit is een oneigenlijk inmenging in de mededinging, omdat klanten van de VVZBI die vaak een geïntegreerd en verrijkt bedrijfsinformatieproduct afnemen bij een lid van de VVZBI nu deze dienstverlening ontbundelen en voor de kale handelsregisterdata kiezen voor het superieure alternatief dat alleen bij de KVK te verkrijgen is. Dit leidt tot een ongelijk speelveld. Ander ongewenst gedrag dat wij waarnemen is dat de tarieven die KVK rekent veel hoger liggen dan in onze buurlanden.³ En hoewel het kopiëren van diensten van private aanbieders en daarna in de markt aanbieden door KVK de laatste jaren onder publicitaire en politiek druk afnam, biedt zulke druk geen bestendige oplossing.

Waar wij voor pleiten:

1. Een kleine, vastomlijnde rol voor de KVK

De wettelijke taak die de Wet op de KVK opdraagt (“het informeren en adviseren van bedrijven en organisaties” en “het beheren van het handelsregister”) is zo vaag geformuleerd, dat er in de praktijk geen grens aan is en vrijwel economische activiteit (lees: commerciële dienst) daaronder geschaard kan worden. Binnen die onbegrensde ruimte bepaalt KVK bovendien zelf hoe zij die taak interpreteert en welke voorwaarden er van toepassing zijn. KVK kan dus in combinatie met de poortwachtersfunctie voor het Handelsregister private concurrenten verdringen of discrimineren.

Ook in het Datavisie Handelsregister traject komen vanuit de Minister voorstellen naar voren om de wettelijke taken en bevoegdheden van de KVK verder te vergroten. De Datavisie lijkt bovendien te

² Zie <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2022/06/29/datavisie-handelsregister/datavisie-handelsregister.pdf>

³ Ter illustratie: in Nederland betalen de marktpartijen naar schatting samen zo’n €15-20 miljoen per jaar voor toegang tot het Handelsregister. In het Verenigd Koninkrijk blijft dat beperkt tot € 500.000,- en in België is het zelfs niet meer dan € 20.000,-

koersen op vestiging van een databankenrecht; ondanks dat de rechter in 2022 in een procedure tussen VVZBI en KVK juist besloot dat KVK géén databankenrecht heeft.

De VVZBI pleit er dan ook voor om (i) de Wet Markt en Overheid zo aan te passen, dat ook economische activiteiten van ZBO's, zoals de KVK, daaronder vallen en ongeacht of die activiteiten wel of niet tot de publieke taak behoren. Daarbij zou ook toegezien moeten kunnen worden op het voorkomen van monopolieprijzen en –misbruik. Daarnaast (ii) pleiten wij voor inperking van de nu onbegrensde “wettelijke taak” uit de Wet op de Kamer van Koophandel die marktverstoring juist in de hand werkt. In plaats daarvan zou de situatie juist meer terug gebracht moeten worden tot de reden van het bestaan van KVK: beheer en beschikbaarstelling van data uit het Handelsregister aan derden (uiteraard met inachtneming van de privacy-eisen) ten behoeve derden. Voorzover KVK al dienstverlening ontwikkelt, zou daarbij ten minste gezien moeten worden of de private sector die niet al levert of waarom dat niet aan de private sector overgelaten moet worden.

2. Onafhankelijk toezicht

Er is geen onafhankelijk toezicht en andere escalatiewegen zijn een dood spoor

- Klachten over KVK moeten in eerste instantie bij KVK zelf ingediend worden en worden door KVK beslecht,
- De weg naar EZK als beleidsdepartement en departementale toezichthouder is voor ons ook geen oplossing gebleken omdat de belangen van KVK prevaleren en wij ook signaleren dat de KVK en EZK heel dicht op elkaar “samenwerken”
- ACM kan op basis van de Wet Markt en Overheid niks doen als de economische activiteit valt onder “het adviseren van bedrijven en organisaties” of “het beheren van het handelsregister” en de civiele rechter zal net zo oordelen.

Wij zouden graag zien dat er echt onafhankelijk toezicht is met een makkelijke ingang om de dialoog aan te gaan met de toezichthouder en een effectieve klachtenregeling.

3. Discriminatie-verbod

Het zou bij wet verboden moeten worden dat een ZBO uit hoofde van een pilot jarenlang de markt naar haar hand kan zetten. De diensten die de KVK aanbiedt aan een selectie van haar klanten dienen ook o.b.v. objectieve criteria beschikbaar te zijn voor leden van de VVZBI, haar klanten, en andere commerciële bedrijven. Indien wettelijk wordt vastgesteld dat bepaalde data te privacy-gevoelig is om op brede schaal aan een ieder aan te bieden, dan dient objectief te worden vastgesteld welke sectoren, doelgroepen en/of toepassingen toegestaan zijn. Leden van de VVZBI moeten dan ook de mogelijkheid krijgen om met dezelfde beperkingen deze data te kunnen leveren en hergebruiken voor hun klanten.